

Rapport

I&O-zetelpeiling juli 2021

I&O-zetelpeiling juli 2021

Colofon

Juli-peiling I&O Research

Uitgave

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2021/182

Datum

juli 2021

Auteurs

Wietse van Engeland
Peter Kanne

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron (I&O Research) duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

	Fors verlies voor CDA, stijging voor PVV en BBB; BV NL op één zetel _____	4
1	I&O-zetelpeiling juli _____	8
1.1	Fors verlies voor CDA; stijging voor PVV en BBB; BV NL op één zetel _____	8
1.2	Redenen waarom kiezers van mening zijn veranderd _____	9
1.3	Switchgedrag sinds Tweede Kamerverkiezingen _____	11
1.4	Partij van tweede (of derde) voorkeur _____	12
2	Tevredenheid met demissionair kabinet _____	13
2.1	Aandeel ontevredenen bijna even groot als aandeel tevredenen _____	13
3	Formatie _____	14
3.1	Gehoopte coalitie _____	14
3.2	Verwachte coalitie: geschatte kansen voor links geslonken _____	16
3.3	Absoluut geen coalitie van... _____	17
4	Onderzoeksverantwoording _____	18

Fors verlies voor CDA, stijging voor PVV en BBB; BV NL op één zetel

In de I&O-zetelpeiling – die liep van vrijdag 9¹ tot maandag 12 juli, tevens de laatste voor de zomervakantie – is de VVD nog steeds de grootste partij, nu met 35 zetels (min één zetel, geen significante daling). CDA komt op zes zetels, waarmee het virtuele zetelaantal van het CDA halveert ten opzichte van juni en ze virtueel negen zetels minder zouden krijgen dan ze bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart behaalde.

Er zijn twee partijen die vergeleken met juni significante winst boeken. Het zetelaantal van de PVV neemt toe van 14 naar 17 zetels en het zetelaantal van de BBB van drie naar vijf zetels. Belang van Nederland (BV NL), de partij van Wybren van Haga, haalt de kiesdrempel en komt op één zetel in onze peiling.

Tabel 0.1 – I&O-zetelpeiling

“Op welke partij zou u op dit moment stemmen bij de Tweede Kamerverkiezingen?”

Basis: zou zeker/waarschijnlijk stemmen (n=1.939)

	UITSLAG		PEILING				+/-	
	TK21	12 april 21	3 mei 21	7 juni 2021	12 juli 2021	t.o.v. 7 juni	t.o.v. TK21	
VVD	34	34	34	36	35	-1	+1	
D66	24	26	23	21	22	+1	-2	
PVV	17	15	15	14	17	+3	0	
CDA	15	14	10	12	6	-6	-9	
SP	9	10	10	7	9	+2	0	
PvdA	9	8	10	10	11	+1	+2	
GroenLinks	8	6	7	9	9	0	+1	
FvD	8	7	7	5	4	-1	-4	
PvdD	6	6	7	8	7	-1	+1	
ChristenUnie	5	5	5	5	5	0	0	
Volt	3	4	6	6	6	0	+3	
JA21	3	6	6	6	6	0	+3	
SGP	3	3	3	3	3	0	0	
DENK	3	3	3	3	2	-1	-1	
50Plus	1	1	1	0	0	0	-1	
BBB	1	1	2	3	5	+2	+4	
BIJ1	1	1	1	2	2	0	+1	
BV NL	0	0	0	0	1	+1	+1	

Bron: I&O Research, juli 2021

¹ Vrijdag 9 juli 20.30 uur (na de persconferentie) tot maandagochtend 12 juli 2021.

Waarom verlaten CDA-kiezers het CDA?

Het CDA verliest zes zetels t.o.v. een maand geleden. Van de 15 zetels behaalde bij de Tweede Kamerverkiezingen houden ze er in onze peiling nog maar 6 over. Het CDA verliest vooral zetels aan de BBB (9% van degenen die in maart op het CDA stemden) en VVD (eveneens 9%).

Kiezers die bij de Tweede Kamerverkiezingen op het CDA stemden en nu voor een andere partij kiezen, noemen met name de interne onrust bij het CDA als reden om over te stappen.

“Van der Plas heeft me positief verrast hoe ze te horen is in de 2e kamer. CDA maakt er een potje van”

- **BBB-kiezer**

“Te veel gedonder binnen het CDA, men luistert steeds minder naar de kiezer”

- **BBB-kiezer**

“Standvastig en sterk VVD, zelfs bij moeilijke beslissingen. CDA rommelt onder eigen gelederen, daardoor heb ik minder vertrouwen gekregen.”

- **VVD-kiezer**

“Bij de CDA is het intern een puinhoop. VVD met Mark Rutte als leider vind ik stabiel.”

- **VVD-kiezer**

Andere partijen, zoals de VVD, bieden in hun ogen stabiel leiderschap of weten beter wat er leeft onder Nederlanders en komen meer op voor de belangen van de boeren en het platteland, volgens veel kiezers die nu op BBB zouden stemmen. Tenslotte is voor sommige kiezers minister De Jonge, en zijn rol bij het toenemende aantal coronabesmettingen, reden om nu op een andere partij te stemmen.

Verwachte coalitie: geschatte kansen voor linkse coalitie geslonken

Een derde van de kiezers (35%) verwacht dat de huidige coalitie, VVD, D66, CDA en ChristenUnie samen een nieuwe regering gaat vormen. Een toename ten opzichte van juni, toen 26 procent van de kiezers deze coalitie verwachtte. Met name kiezers van de VVD, D66, GroenLinks en ChristenUnie verwachten nu vaker dan in juni dat de huidige coalitie een nieuwe regering gaat vormen. Minder kiezers verwachten dat er een regering van VVD, D66, CDA, GL, PvdA komt: in juni verwachtte 15 procent dit, nu tien procent.

Gehoopte regeringscoalitie: geen eenduidige voorkeur meer voor een coalitie

In juni was de coalitie met VVD, D66, CDA, GroenLinks en PvdA het populairst, gevolgd door de variant met VVD, D66, CDA en CU.

Op dit moment heeft een vijfde (20%) van de Nederlanders een voorkeur voor een coalitie van VVD, D66, CDA, GroenLinks en PvdA. Het verschil met de steun van een coalitie van VVD, CDA, D66 en ChristenUnie (18% wil deze coalitie) is klein en statistisch niet significant.

Beide varianten zijn daarmee ongeveer even populair.

Meeste weerstand tegen regeringscoalitie met JA21 of met GroenLinks én PvdA

In juni zagen we dat de coalities van VVD, D66, CDA, GL, PvdA en VVD, D66, CDA, JA21 de coalities zijn waar kiezers de meeste aversie tegen hebben. Het beeld blijft in juli ongewijzigd: een derde van de kiezers (31%) wil absoluut niet een regering van VVD, D66, CDA, GL, PvdA (in juni: 32%). Eveneens een derde van de kiezers (31%; in juni: 32%) wil absoluut geen coalitie van VVD, D66, CDA, JA21.

Een coalitie met VVD, D66, CDA, PvdA stuit op de minste weerstand (12%).

CU-kiezers meer uitgesproken over welke coalitie zij niet willen dan in juni

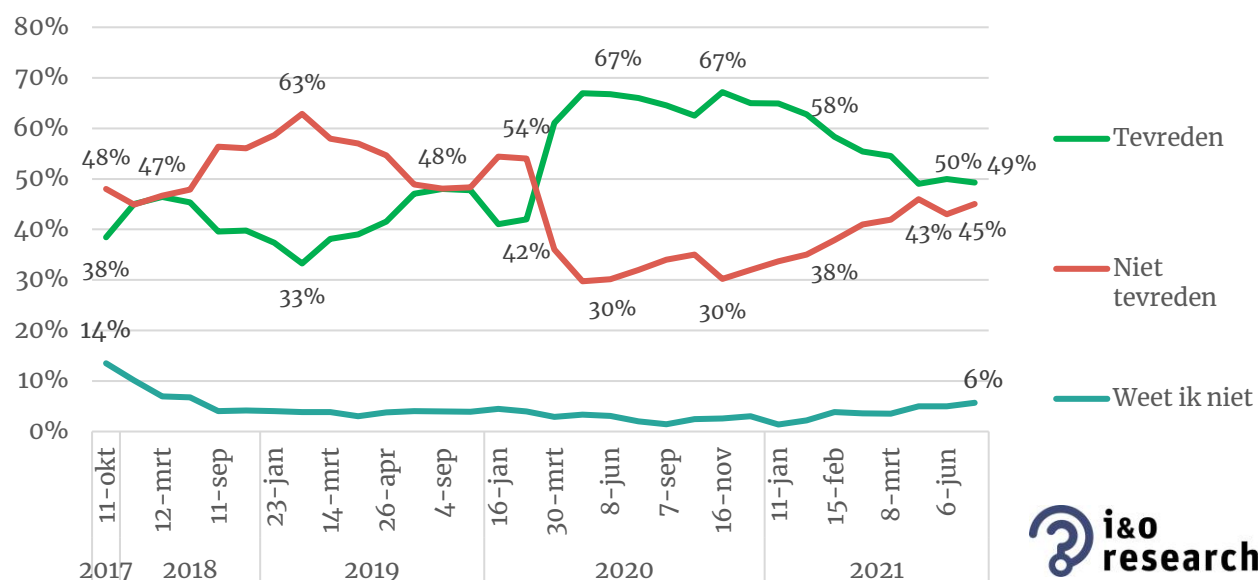
Onder de verschillende kiezersgroepen zien we vergeleken met juni geen grote verschillen in weerstand voor een bepaalde coalitie. Een opvallende uitzondering hierop zijn de kiezers van de ChristenUnie. De weerstand onder deze kiezers voor een coalitie van VVD, D66, CDA, GL, PvdA nam toe: waar in juni 12 procent van de CU-kiezers deze coalitie absoluut niet wilde, is dat nu 34 procent. In plaats daarvan willen CU-kiezers een regering van VVD, D66, CDA, CU: 67 procent van de CU-kiezers hoopt hier op.

Tevredenheid met demissionair kabinet

De tevredenheid met het (inmiddels demissionaire) kabinet laat ten opzichte van vorige maand een stabiel beeld zien: in juni was 50 procent van de Nederlanders tevreden over het kabinet, nu is dat 49 procent. Het aandeel ontevreden gaat van 43 naar 45 procent.

Figuur 0.2 – Tevredenheid met kabinet

“Hoe tevreden of ontevreden bent u in het algemeen met het – nu afgetreden – kabinet-Rutte III, van VVD, CDA, D66 en ChristenUnie?” Basis: helft van de steekproef (N=1.148)

Bron: I&O Research, juli 2021

Onderzoeksverantwoording

Dit onderzoek vond plaats van vrijdag 9 tot maandag 12 juli 2021. Er werkten in totaal 2.129 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek. Het grootste deel hiervan (n=1.988) is afkomstig uit het I&O Research Panel en 141 respondenten vulden de vragenlijst in via het panel van PanelClix. De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio,

opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2021. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken.

1 I&O-zetelpeiling juli

1.1 Fors verlies voor CDA; stijging voor PVV en BBB; BV NL op één zetel

In de I&O-zetelpeiling – die liep van vrijdag 9² tot maandag 12 juli, tevens de laatste voor de zomervakantie – is de VVD nog steeds de grootste partij, nu met 35 zetels (min één zetel, geen significante daling).

Ten opzichte van juni verliest het CDA zes zetels en hiermee halveert het virtuele zetelaantal van het CDA ten opzichte van juni en negen zetels minder dan de partij bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart haalde.

Er zijn twee partijen die vergeleken met juni significant stijgen. Het zetelaantal van de PVV neemt toe van 14 naar 17 zetels en het zetelaantal van de BBB van drie naar vijf zetels. Belang van Nederland, de partij van Wybren van Haga, haalt de kiesdrempel en staat op één zetel. FvD staat nu op vier zetels (-1 t.o.v. juni, geen significante afname) waarmee de neerwaartse trend vanaf april zich lijkt door te zetten (-3 t.o.v. april).

Tabel 1.1 - Peiling Tweede Kamerverkiezingen 12 juli

“Op welke partij zou u op dit moment stemmen bij de Tweede Kamerverkiezingen?”

Basis: zou zeker/waarschijnlijk stemmen (n=1.939).

	ZETELS						PERCENTAGES			
	Uitslag	Peiling			+/-	Uitslag	Peiling			
	TK21	12 april 2021	3 mei 2021	7 juni 2021	12 juli 2021	t.o.v. juni	TK2021	7 juni 2021	12 juli 2021	Marge
VVD	34	34	34	36	35	-1	21,9	22,8	21,5	(19,5; 23,5)
D66	24	26	23	21	22	+1	15,0	13,5	13,7	(12; 15,4)
PVV	17	15	15	14	17	+3	10,8	9,2	10,4	(8,9; 11,9)
CDA	15	14	10	12	6	-6	9,5	7,9	4,1	(3,1; 5,1)
SP	9	10	10	7	9	+2	6,0	4,8	6,0	(4,8; 7,2)
PvdA	9	8	10	10	11	+1	5,7	6,5	7,2	(5,9; 8,5)
GL	8	6	7	9	9	0	5,2	5,7	5,9	(4,7; 7,1)
FvD	8	7	7	5	4	-1	5,0	3,5	3,0	(2,2; 3,8)
PvdD	6	6	7	8	7	-1	3,8	5,0	4,7	(3,7; 5,7)
CU	5	5	5	5	5	0	3,4	3,5	3,5	(2,6; 4,4)
Volt	3	4	6	6	6	0	2,4	4,4	3,9	(2,9; 4,9)
JA21	3	6	6	6	6	0	2,4	3,9	4,0	(3; 5)
SGP	3	3	3	3	3	0	2,1	2,2	2,4	(1,6; 3,2)
DENK	3	3	3	3	2	-1	2,0	2,0	1,6	(1; 2,2)
50Plus	1	1	1	0	0	0	1,0	0,5	0,3	(0; 0,6)
BBB	1	1	2	3	5	+2	1,0	2,3	3,5	(2,6; 4,4)
BIJ1	1	1	1	2	2	0	0,8	1,5	2,0	(1,3; 2,7)
BV NL	0	0	0	0	1	+1	-	-	1,2	(0,7; 1,7)
Anders ³	0	0	0	0	0	0	2,0	1,0	1,1	(0,6; 1,6)
Totaal	150	150	150	150	150		100	100	100	

² Vrijdag 9 juli 20.30 uur (na de persconferentie) tot maandagochtend 12 juli 2021.

³ Geen van de overige partijen komt boven de kiesdrempel uit.

1.2 Redenen waarom kiezers van mening zijn veranderd

Waarom verlaten CDA-kiezers het CDA?

Het CDA verliest dus zes zetels t.o.v. een maand geleden en negen t.o.v. de Tweede Kamerverkiezingen. Het CDA verliest vooral zetels aan BBB (9% van degenen die in maart op het CDA stemden) en VVD (eveneens 9%). Verder aan ChristenUnie, Volt, D66 en SP (3% of 2%). (Zie tabel 1.2). Waarom verlaten kiezers het CDA?

Kiezers die bij de Tweede Kamerverkiezingen op het CDA stemden en nu voor een andere partij kiezen, noemen met name de interne onrust bij het CDA als reden om over te stappen. Andere partijen, zoals de VVD, kunnen in hun ogen meer stabiel leiderschap of, zoals veel kiezers die nu op BBB zouden stemmen zeggen, weten beter wat er leeft onder Nederlanders en komen meer op voor de belangen van de boeren en het platteland.

Tenslotte is voor sommige kiezers minister De Jonge, en het toenemende aantal coronabesmettingen, reden om nu op een andere partij te stemmen.

Overgestapt naar:	Toelichting
BBB	<i>BBB spreekt duidelijke taal. Staat dicht bij de burgers. Bij het CDA is het onderling een rommeltje. Staat verder van de burgers af.</i>
BBB	<i>De gang van zaken m.b.t. Pieter Omtzigt</i>
BBB	<i>Van der Plas heeft me positief verrast hoe ze te horen is in de 2e kamer. CDA maakt er een potje van</i>
BBB	<i>Te veel gedonder binnen het CDA, men luistert steeds minder naar de kiezer</i>
CU	<i>Het sociale beleid van de CU, hun standpunt inzake abortus en euthanasie CDA: gerommel met personen en geen goed antwoord voor de boeren op de co2 crisis</i>
CU	<i>Het dansen met Jansen van Hugo de Jonge en nu moeten we misschien weer in lockdown</i>
SGP	<i>Ik heb CDA gestemd om dat ik niet wilde dat die vreselijke Kaag de tweede partij van Nederland zou worden</i>
SP	<i>Ik heb als geboren Twent mijn stem gegeven aan Pieter Omtzigt. Hij verdiende deze, ook vanwege zijn inzet voor de oostelijke helft van ons land.</i>
VVD	<i>Het gedoe rond Omtzigt en de totale chaos</i>
VVD	<i>Het is een rommeltje binnen het CDA. Hugo de Jonge die beslist dat jongeren na 1 vaccinatie alweer naar de discotheek mogen en we nu weer duizenden besmettingen hebben.</i>
VVD	<i>Standvastig en sterk VVD, zelfs bij moeilijke beslissingen. CDA rommelt onder eigen gelederen, daardoor heb ik minder vertrouwen gekregen.</i>
VVD	<i>Bij de CDA is het intern een puinhoop. VVD met Mark Rutte als leider vind ik stabiel</i>
Weet (nog) niet	<i>Ik heb meer op de persoon Omtzigt gestemd dan de partij die hij vertegenwoordigd. Zou hij een andere partij kiezen, stem ik zeker niet meer op het CDA.</i>
Weet (nog) niet	<i>Ik stem niet op CDA door onder meer de gang met de interne verkiezing voor het partijleiderschap.</i>
Weet (nog) niet	<i>De perikelen van de laatste tijd maken dat ik mij echt opnieuw moet oriënteren. Mogelijk komen ze nog wel in aanmerking maar dat hangt sterk af van hoe de partij het vertrouwen gaat proberen te herstellen.</i>

Waarom stemmen op BVNL?

De partij van Wybren van Haga, Belang van Nederland, haalt in de I&O zetelpeiling één zetel.

De kiezers van BVNL komen met name van FvD en in mindere mate van de PVV.

Kiezers noemen Van Haga als de reden om op BVNL te stemmen: in hun ogen is hij een geschikte politicus met opvattingen die goed bij hen passen.

Overgestapt van:	Toelichting
FvD	<i>Ik sta volledig achter de meningen van Van Haga.</i>
FvD	<i>Mijn keuze is niet veranderd. Ik stem op van Haga, niet op de partij</i>
FvD	<i>Vind beide partijen evengoed maar ben fan van v Haga</i>
FvD	<i>Haga maakt zijn huiswerk goed</i>
PVV	<i>Puur en alleen omdat PVV van regering wordt uitgesloten wat overigens hypocriet is!</i>
PVV	<i>Ik heb van Haga altijd al goed gevonden maar hij zat bij FVD. Nu hij zich hier los van heeft gemaakt krijgt hij zeker mijn stem. Alles in het Belang van Nederland, voor de mensen en niet alles voor de bedrijven.</i>

1.3 Switchgedrag sinds Tweede Kamerverkiezingen

Van de kiezers zou over het algemeen tussen de 70- en 80 procent weer op de partij stemmen als de partij waarop ze ook bij de Tweede Kamerverkiezingen stemden. Opvallende uitzondering hierop is het CDA: slechts 33 procent van de kiezers die in maart op het CDA stemden zou dit nu weer doen. In juni was dit nog 56 procent. Het CDA verliest vooral kiezers aan VVD, BBB, CU. FvD-kiezers van 17 maart wijken voor een deel uit naar BVNL en de PVV.

Tabel 1.2 – Switchgedrag ten opzichte van Tweede Kamerverkiezingen⁴ (in procenten)

Basis: zou zeker/ waarschijnlijk gaan stemmen (n = 1.939)

Stem-intentie 12 juli ↓	Totaal	Stemgedrag TK21													
		VVD	D66	PVV	CDA	SP	PvdA	GL	FvD*	PvdD	CU	Volt	JA21	SGP	BBB
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
VVD	18	76	2	2	9	1	1			1	1				
D66	11	1	66		2	1	4	5				4			
PVV	9	1	1	70	1	3	1		10	1		2	3	4	
CDA	3		0		33						1				
SP	5		1	2	2	66	2	1					2		
PvdA	6	0	4	1	1	3	71	3				2			
GL	5		2		0	1	2	74		3		4			
FvD	2	0		1		1			53					3	
PvdD	4	0	1			3	1	5		80	1				
CU	3				3			1			81				
Volt	3	1	3		3	1	2	2	2		2	74	2		
JA21	3	2		7	1				5				74		
SGP	2				1									87	6
DENK	1		0					1							
50Plus	0				1										
BBB	3	1	1	3	9	1		1	3				3	2	89
BIJ1	2							2		7					
BVNL	1			1					19			1			
Overig	1				4	1									
Weet niet	18	16	19	12	29	18	16	7	9	9	13	14	17	4	5
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Bron: I&O Research juli 2021

⁴ Partijen met minder dan 30 respondenten zijn niet weergegeven in de tabel (DENK, 50Plus, BVNL en BIJ1).

1.4 Partij van tweede (of derde) voorkeur

Een kwart van de kiezers met een eerste voorkeurspartij zegt dat hun keuze vaststaat. Zij overwegen geen andere partij om op te stemmen. Vier op de tien van de huidige VVD-kiezers zeggen dat hun keuze vaststaat. Dat is het hoogste percentage van alle partijen en vergelijkbaar met juni. Ook SGP-kiezers (50%) zijn traditioneel relatief zeker van hun stem. Bij andere partijen is de onzekerheid groter. Met name kiezers van D66, PvdA, GroenLinks, Volt en JA21 overwegen meerdere partijen.

De meeste (overgebleven) kiezers van het CDA overwegen ook andere partijen: bij slechts 27 procent staat de keuze vast.

Ook opvallend is het relatief beperkte aandeel van de huidige FvD-kiezers voor wie BVNL in aanmerking komt (7%). De BBB wordt door kiezers van PVV, SGP en – met name – JA21 naar verhouding vaak overwogen, respectievelijk door 11, 12 en 23 procent van hun kiezers.

Tabel 1.3 - Andere partijen die worden overwogen

“Zijn er andere partijen die voor u in aanmerking komen om op te stemmen?” (in procenten)⁵

Basis: heeft eerste voorkeur (n=1.606).

	Huidige stemvoorkeur														
	Totaal	VVD	D66	PVV	CDA	SP	PvdA	GL	FvD	PvdD	CU	Volt	JA21	SGP	BBB
Keuze staat vast	27	41	16	37	27	25	17	13	26	26	40	9	9	50	26
VVD	6	0	13	6	20	4	5	2	3	4	3	14	25	4	10
D66	11	19	0	1	15	9	24	23	0	9	0	46	4	0	1
PVV	5	5	1	0	0	4	3	0	24	0	0	0	19	8	22
CDA	7	16	7	2	0	3	2	2	0	2	16	8	4	13	8
SP	5	0	4	5	1	0	21	16	0	21	6	2	4	0	3
PvdA	8	3	19	1	4	16	0	28	0	13	3	17	0	0	1
GL	14	3	37	0	3	14	39	0	0	36	10	30	0	4	1
FvD	4	2	1	11	0	2	1	0	0	0	0	0	15	3	10
PvdD	6	1	5	3	2	11	10	25	0	0	4	13	2	0	1
CU	3	3	3	0	22	2	3	2	0	3	0	1	0	28	0
Volt	9	5	23	0	4	5	12	19	6	15	6	0	7	0	2
JA21	6	6	2	24	0	7	1	1	14	2	0	3	0	7	15
SGP	1	0	0	2	3	0	0	0	7	0	9	0	1	0	4
DENK	1	0	2	0	0	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0
50Plus	1	1	0	1	1	3	0	0	2	0	0	0	4	0	3
BBB	4	2	1	11	1	5	1	0	0	0	6	1	23	13	0
BIJ1	2	0	1	0	0	3	5	9	0	10	0	5	0	0	2
BVNL	1	0	0	5	0	0	0	0	7	0	0	0	12	4	3
Andere	1	0	0	1	7	5	0	1	3	1	2	2	2	0	0
Weet ik (nog) niet	11	11	9	7	13	15	5	14	24	10	17	4	15	2	24
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Noot: Partijen waarop minimaal 10 procent van een kiezersgroep overweegt te stemmen, zijn groen gemarkeerd.

Bron: I&O Research juli 2021

⁵ Partijen met minder dan 30 respondenten zijn niet weergegeven in de tabel (DENK, 50Plus, BBB, BVNL en BIJ1).

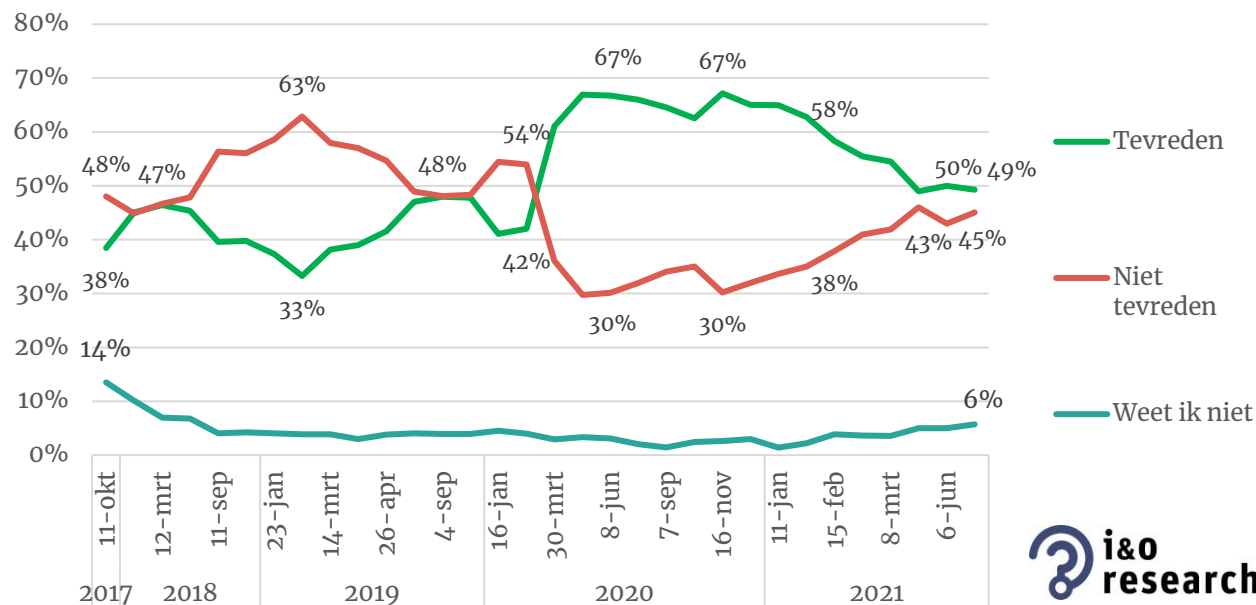
2 Tevredenheid met demissionair kabinet

2.1 Aandeel ontevredenen bijna even groot als aandeel tevredenen

De tevredenheid met het (inmiddels demissionaire) kabinet laat ten opzichte van vorige maand een stabiel beeld zien: in juni was 50 procent van de Nederlanders tevreden over het kabinet, nu is dat 49 procent. Het aandeel ontevredenen gaat van 43 naar 45 procent.

Figuur 2.1 – Tevredenheid met kabinet

“Hoe tevreden of ontevreden bent u in het algemeen met het – nu afgetreden – kabinet-Rutte III, van VVD, CDA, D66 en ChristenUnie?” Basis: helft van de steekproef (N=1.148)

Bron: I&O Research, juli 2021

3 Formatie

3.1 Gehoopte coalitie

Op dit moment heeft een vijfde (20%) van de Nederlanders een voorkeur voor een coalitie van VVD, D66, GroenLinks en PvdA. Vergeleken met juni is deze coalitie even populair. Het verschil met de steun van een coalitie van VVD, CDA, D66 en ChristenUnie (18% hoopt op deze coalitie) is nu klein en statistisch niet significant.

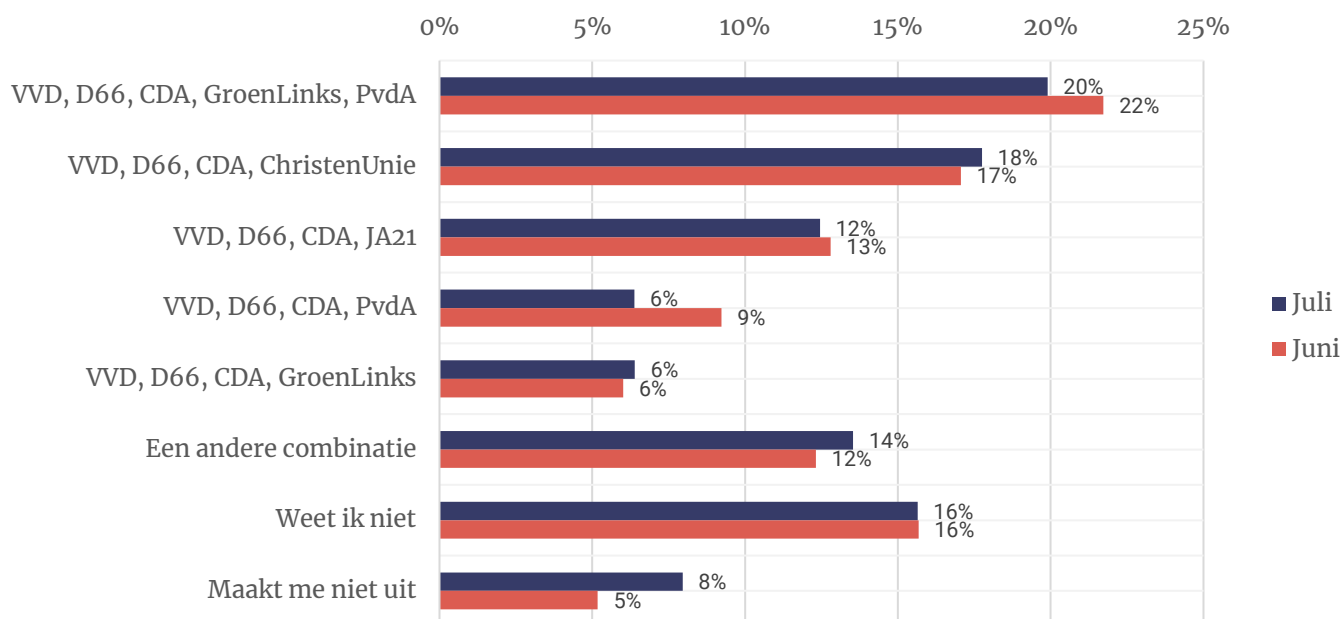
VVD-kiezers hebben een voorkeur voor een coalitie waarbij de ChristenUnie of JA21 aansluit (tabel 4.1). De helft van de CDA-kiezers heeft een voorkeur voor de ChristenUnie als coalitiepartner. D66-kiezers hebben daarentegen het liefst een kabinet waarbij GroenLinks of GroenLinks én PvdA aansluiten.

We legden onderstaande tekst ter introductie voor aan de deelnemers:

Op dit moment wordt er geschreven aan een 'proeve van een regeerakkoord'. Daarna zal er onderzocht worden welke partijen met elkaar een nieuw kabinet kunnen vormen. Hieronder ziet u een aantal partij-combinaties waarvan op dit moment gedacht wordt dat ze kans maken de volgende coalitie te worden. Van welke partijen HOOPT u dat ze samen een regering gaan vormen?

Figuur 4.4 – Gehoopte coalitie

Basis: random helft van de steekproef, (n = 1.148), één antwoord mogelijk

Tabel 4.1 – Gehoopte coalitie naar kiezersgroep bij TK21

Basis: random helft van de steekproef, (n = 1.148), één antwoord mogelijk

	Totaal	VVD	D66	PVV	CDA ⁶	SP	PvdA	GL	CU	PvdD	Volt
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
VVD, D66, CDA, GL, PvdA	20	6	38	7	3	37	55	70	13	26	20
VVD, D66, CDA, CU	18	49	11	5	48	7	4		67	6	18
VVD, D66, CDA, JA21	12	18	7	2	17		2		3	7	12
VVD, D66, CDA, GL	6	5	20	1	5	7	2	5		19	6
VVD, D66, CDA, PvdA	6	12	11	1	13	6	8		2		6
Een andere combinatie	14	5	6	50	4	24	13	15	7	32	14
Weet ik niet	16	2	3	24	7	15	9	8	8	7	16
Maakt me niet uit	8	4	3	9	2	4	6	3		3	8

⁶ JA21, BIJ1, FvD, SGP, DENK en BBB ontbreken hier vanwege een te laag aantal waarnemingen. Voor CU (n=33), Volt (n=35), CDA (n=39) is de uitkomst indicatief.

3.2 Verwachte coalitie: geschatte kansen voor links geslonken

Een derde van de kiezers (35%) verwacht dat de huidige coalitie, VVD, D66, CDA en ChristenUnie samen een nieuwe regering gaat vormen. Een toename ten opzichte van juni, toen 26 procent van de kiezers deze coalitie verwachtte. Met name kiezers van de VVD, D66, GroenLinks en ChristenUnie verwachten nu vaker dan in juni dat de huidige coalitie een nieuwe regering gaat vormen.

Minder kiezers dan in juni verwachten dat er een centrum-linkse regering komt. In juni verwachtte 15 procent dat Nederland een coalitie van VVD, D66, CDA, PvdA en GL zou krijgen, nu is dat nog tien procent. Ook de coalitie van VVD, D66, CDA en PvdA wordt minder vaak verwacht.

Vooral kiezers van GroenLinks verwachten minder vaak dan in juni dat er een regering van VVD, D66, CDA, PvdA en GL komt. In juni verwachtte 19 procent van de GL-kiezers dat deze partijen samen een nieuwe regering zouden gaan vormen, nu is dat nog negen procent.

Tabel 4.2 – En van welke partijen verwacht u dat ze samen een regering gaan vormen?

Basis: random helft van de steekproef, (n = 1.148), één antwoord mogelijk

	Totaal juni	Totaal juli	VVD	D66	PVV	CDA ⁷	SP	PvdA	GL	PvdD	CU ⁷	Volt ⁷
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
VVD, D66, CDA, CU	26	35	47	43	19	43	50	41	46	47	45	64
VVD, D66, CDA, PvdA	13	10	12	8	5	22	8	8	10	6	7	
VVD, D66, CDA, GL, PvdA	15	10	13	11	12	2	10	16	9	10	14	13
VVD, D66, CDA, GL	6	7	5	8	7	5	8	6	6	11	8	2
VVD, D66, CDA, JA21	4	5	5	7	2	6	3	2	3	3	6	4
Een andere combinatie	1	2	1	1	7	2		3	4			6
Weet ik niet	30	26	15	21	38	19	21	21	23	22	21	10
Maakt me niet uit	3	4	2	1	10			3		1		

⁷ JA21, BIJ1, FvD, SGP, DENK en BBB ontbreken hier vanwege een te laag aantal waarnemingen. Voor CU (n=33), Volt (n=35), CDA (n=39) is de uitkomst indicatief.

3.3 Absoluut geen coalitie van...

Meeste weerstand tegen een coalitie met JA21 of GroenLinks en PvdA

In juni zagen we dat de coalitie van VVD, D66, CDA, GL, PvdA – *ex aequo* – de coalitie is waar kiezers de meeste aversie tegen hebben. Het beeld blijft in juli ongewijzigd: een derde van de kiezers (31%) wil dit absoluut niet (in juni: 32%). Ook de andere coalitie met GroenLinks (VVD, D66, CDA, GL) is, net als in juni, niet populair (20% ziet dit niet zitten). VVD-, CDA-, PVV- en FvD-kiezers zien beide coalities niet zitten. De centrum-linkse coalitie met de PvdA (VVD, D66, CDA, PvdA) roept minder weerstand op (12%).

Centrum rechts: vooral kiezers van D66, PvdA, GroenLinks en Volt willen dit niet

Eveneens een derde van de kiezers (31%; in juni: 32%) wil absoluut geen coalitie van VVD, D66, CDA, JA21. Weerstand tegen een coalitie met JA21 vinden we vooral onder kiezers van D66, PvdA, GroenLinks en Volt.

CU-kiezers meer uitgesproken over welke coalitie zij niet willen dan in juni

Onder de verschillende kiezersgroepen zien we vergeleken met juni geen grote verschillen in weerstand voor een bepaalde coalitie. Een opvallende uitzondering hierop zijn de kiezers van de ChristenUnie. De weerstand onder deze kiezers voor een coalitie van VVD, D66, CDA, GL, PvdA nam toe: waar in juni 12 procent van de CU-kiezers deze coalitie absoluut niet wilde, is dat nu 34 procent. Tegelijkertijd zei in juni in totaal 50 procent van de CU-kiezers geen mening te hebben over welke coalitie zij absoluut niet wilde (Juni: *maakt niet uit*: 31%; *weet ik niet*: 19%), nu is dat in totaal nog 26 procent.

Tabel 4.3 – En welke coalitie van partijen wilt u absoluut niet? Meerdere antwoorden mogelijk.

Uitgesplitst naar stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezing van maart 2021

Basis: kiezers bij TK21 (n = 1.148), meer antwoorden mogelijk

	To- taal juni	To- taal juli	VVD	D66	PVV	CDA ⁸	SP	PvdA	GL	PvdD	CU	Volt
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
VVD, D66, CDA, GL, PvdA	32	31	51	8	48	60	12	8	0	5	34	14
VVD, D66, CDA, JA21	32	31	21	47	23	21	43	58	66	41	41	61
VVD, D66, CDA, GL	23	20	31	7	45	24	20	14	1	5	18	5
VVD, D66, CDA, CU	19	20	7	25	30	0	34	28	40	38	3	24
VVD, D66, CDA, PvdA	13	12	13	4	31	10	11	6	2	7	10	2
Een andere combinatie	4	5	4	7	4	3	6	4	6	4	9	15
Weet ik niet	17	17	8	15	18	8	3	14	19	12	17	6
Maakt me niet uit	10	10	10	11	10	7	12	8	0	11	8	6

⁸ JA21, BIJ1, FvD, SGP, DENK en BBB ontbreken hier vanwege een te laag aantal waarnemingen. Voor CU (n=33), Volt (n=35), CDA (n=39) is de uitkomst indicatief.

4 Onderzoeksverantwoording

Verantwoording

Dit onderzoek vond plaats van vrijdag 9 tot maandag 12 juli 2021. Er werkten in totaal 2.129 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek. Het grootste deel hiervan (n=1.988) is afkomstig uit het I&O Research Panel en 141 respondenten vulden de vragenlijst in via het panel van PanelClix.

Weging en marges

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2021. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. Bij een steekproef van n=2.004 en een uitkomst van 50 procent is er sprake van een foutmarge van plus of min 2,1 procent.

Sommige vragen zijn *at random* gesteld aan de helft van de steekproef. Omdat de totale steekproef representatief is, geldt dit ook voor de gerandomiseerde deelsteekproeven. De marges zijn logischerwijs iets groter voor deze kleinere deelsteekproeven.

I&O Research Panel

Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselechte personen- en huishoudensteekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding). Sinds april 2019 werkt het I&O Research Panel met een spaarprogramma, waarbij deelnemers punten sparen afhankelijk van de lengte en complexiteit van de vragenlijst. Deze punten kunnen later worden ingewisseld voor Bol.com-tegoed of een donatie aan een goed doel.

I&O Research

I&O Research is het grootste onderzoeksbureau voor overheid en non-profit (volgens de MarktOnderzoeksAssociatie, MOA, 2019). Het is onze missie bij te dragen aan beter onderbouwde keuzes van onze klanten, op basis van onderzoek en advies. Wij werken voor overheids- en non-profitorganisaties.

I&O Research heeft vestigingen in Amsterdam en Enschede.

I&O Research is lid van de MarktOnderzoeksAssociatie (MOA), maakt deel uit van de Research Keurmerk Groep en onderschrijft de internationale ICC/ESOMAR-gedragscode voor markt- en sociaalwetenschappelijk onderzoek. I&O Research is ISO 9001-, ISO 20252- en ISO 27001-gecertificeerd. Het online onderzoekspanel (I&O Research Panel) is ISO 20252-Annex A gecertificeerd. Dit is de norm voor online en offline access panels.

I&O Research Enschede

Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede
T (053) 200 52 00
E info@ioresearch.nl
KVK-nummer 08198802

I&O Research Amsterdam

Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
T (020) 308 48 00
E info@ioresearch.nl